

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileri.

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

Telefon Nr. 29.

Apare în fiecare
Sîmbătă.

Inserate după învoială.

Manuscripte nu se
înapoiază.

Cultura.

Ce-i cultura? Pentru mulți o vorbă neînțeleasă, ear pentru și mai mulți o vorbă goală. Definiția ei sună ca dintr'un vas gol. În discursuri o auzi interpretată în felurite chipuri, care din care mai ciudate. Indeoște cultura nu poate fi decît munca ce se depune pentru cultivarea armonică a tuturor facultăților omenești. Deci *cult* se poate numi numai omul cuminte și de omenie. Asta-i definiția cea mai scurtă, cea mai netedă. Ear *incult* e omul prost, cu porniri urite, cu suflet urît, orcine ar fi el, orcît de iustruit, orcît de cu poziție socială ar fi.

Timpul de acum, cum arată și „Karansebeser Zeitung“ într'un primarticol, se rațoește ca fiind neîntrecut în ceiace privește cultura omenească. Societăți d'ale învățărilor ce se preocupă de cele mai înalte probleme ale științei, scrutînd cele mai adînci ascunzișuri ale naturii și vieții omenești, răsar în toate locurile. Invenții peste invenții, încît ți-se pare că spiritul omenească a dat peste toate tainele lumii. Ear așa zisa cultură școlară e socotită ca indispensabilă în lupta pentru existență.

Și totuși! Au oare omeni culți motiv a se bucura de cultura lor moștenită ori însușită prin drilajul școlar? Sînt ei oare în-

adevăr culți în înțelesul etic mai înalt, anume de a nu face pe cei mai puțin culți să nu le simtă superioritatea? Căci... caracteristica culturii adevărate a fost și rămîne totdeauna vădită prin a nu disprețui seriozitatea și harnicia poporului derînd care doarește a se apropie și el de raza luminii...

În privința aceasta multor „culți“ d'ăi noștri li-se cuvine învinuirea de a fi pricinitori semidoctismului întunecat, izvorît în cele mai multe cazuri din cultura școlară, care nu netezește cărările obidiților de a conduce omenirea către înălțimea idealului. Învățați se închid, fie în chilii lor de studiu, fie în saloane strălucite, unde nu comunică decît numai cu cei de seama lor, fără a se gîndi și la masele anonime cari încă aleargă după ceva mai bun, avînd cei cuadevărât culți sfînta datorie a transplanta știința și în popor, făcîndu-i accesibil pentru plăcerile nobile ale artei și diferitelor învățături.

Omului cu adevărat culți îi impune totdeauna mai mult un om cu mintea sănătoasă, cu înțelepciune naturală, care cunoaște și judecă corect împrejurările vieții, decît învățați cei îngîmfați, cu privirea lor întunecată, cari de atîta învățatură, scrutînd mereu după teorii noi, nicidec n'ajung la simburile, la mezul lucrurilor. Poporul simte instinctiv că cultura acestora nu poate fi cea

adevărată, ei mai mult se încrede în oameni lui mai simpli, cari la întrebările lor le știu da cele mai nimerite răspunsuri.

Încă o imperfecție a supraculturii: Se zice că civilizația modernă a sporit exigențele culturii, dînd anză la vînarea după bunuri pămîntești, cari reclamă în același timp surmenarea forțelor psihice; d'ăici ar proveni și nevoea de mai multe plăceri și iritațiuni artificiale. În cele mai multe cazuri la oameni moderni se observă pedeașupră, spre mirarea școalei, că rezultatele educațiunii constau în pesimism și nervositate.

În artă, în viață, în politică totul amenință a se prăbuși într'o formală premenire. Ideile învechite au să facă loc altor idei noi și dinlăuntru acestei mișcări gigantice s'aude vuetul celorce luptă pentru emancipare. Papubele enorme ale acestei izbucniri le-ar putea ușor înlătina înlocuirea pesimismului cu voea bună a tuturor păturilor sociale, dacă adevărați dascăli ai poporului ar fi în același timp și adevărați pioneri ai progresului!

Dar... Unde sînt acei asemenea desinteresați? Unde sînt eroi?

Trebue să-i căutăm cu lampa lui Diogen.

FOILETON.

Inaintea condamnațiilor la moarte.*)

Într'o zi primii o scrisoare cu textul următor: „Doamnă, noi sîntem șase condamnați la moarte. Unica noastră dorință e de a vă vedea și de a vă auzi. Fiți cu milă față de cei cari au să moară; ziceți da... și guvernatorul nostru vă va face rugămintea oficială“.

Am răspuns spontan: da.

Rugămintea fu făcută și eu primii.

Am vizitat aproape toate închisorile din Europa. Am tremurat de groază în carcerile fortăreței Petru și Pavel din Saint-Petersburg; carcere aplecate spre Neva, care în timpul creșterii ei săvîrșia fapta de călău al condamnațiilor politice.

Am văzut sinistrele închisori din Spania.

Am vizitat aproape toate închisorile Franței, celebre prin ironia inscripției gravate pe poarta intrării: Libertate! Egalitate! Fraternitate! Dar a trebuit să văd, ca să cred: închisoarea din San-Quentin în California.

Peninsula în care e situată închisoarea aceasta e încîntătoare. Drumul care conduce acolo merge dealungul unui fiord al golfului dela San-Francisco. L-am făcut în auto și am fost într'o stare

de continuă mirare pănăce am ajuns la San-Quentin.

Un parc mare înconjură închisoarea, a cărei ferestre sînt ovale ca la catedrale, adevărat că au drugi de fer, dar de fer topit, mici și elegante.

Pe tot locul marmoră și flori splendide, cutoatecă eram în Februar. Îndatăce automobilul meu își face intrarea în domeniul înflorit al prizonierilor, aud Marseillaisa. Mă scol și văd un chiosc drăguț în Louis XV, și muzicanți îmbrăcați în haine de flanelă albă cu vergi negre.

Ascult stînd în picioare imnul nostru național și mulțumesc muzicanților. Fac cîteva complimente șefului orchestrei, care se apropiase de mine.

El îmi sărută mina. Era Francez.

Și cum mă mir eu de a vedea un muzicant francez în închisoarea asta, prizonierul îmi spune cu un aer natural și foarte galant:

— Oh! sîntem noi o mică colonie de prizonieri francezi aici...

Mă lăsa să cad pe pernele cupeului meu.

... „Toți domni aceștia cu vergi negre sînt prizonieri și asta-i orchestra închisori!“

Eu salut... totuși puțin cam răce, căci mă cuprinse un mic fior de neliniște.

Întrebați ce a făcut șeful acesta de orchestră.

— Oh! ăsta nu-i așa un prizonier mare, îmi spune în englezește guvernatorul închisori. A făcut o falsificație pentru o sută mii dolari. E un solictor. Asta mă mai liniști puțin. Nu era un asasin. Automobilul își continuă drumul și mă oprește înaintea unui pavilion foarte frumos: locuința guvernatorului și a familiei sale.

În odaia soției guvernatorului mă îmbrac. E foarte drăguță femeia aceasta. Și vorbește cu emoție de dragi ei prizonieri. Deacolo m'am dus deadreptul la închisoare, în a cărei curte este un teatru foarte bine adiuștat. Noi am fost trimisi cu frică decorul nostru dela „O noapte de Crăciun“.

Electricitatea lipsia, dar soarele strălucitor îi ținea locul. Priveliștea era unică în felul ei. Curtea largă era plină cu bănci și amfiteatru. Și pe bănci douămii și încă cîteva prizonieri. Păzitori se amestecau printre prizonieri. În colț la dreapta, astrîși într'un grup, erau cei șase condamnați la moarte cu păzitori lor. Mi-s'a spus că pe doi dintre ei, un Grec și un American, îi vor spînzura a doua zi. Grecul a încercat chiar în dimineața aceea să se sinucidă. Capul lui palid era legat; singele îi pîta legatura.

Vr'o treizeci de femei erau prizoniere. DAMELE ACESTEIA N'AVEAU UNIFORMĂ.

Una dintre ele era foarte elegantă și frumoasă, blondă, tinăra, avînd aerul de blîndă. Ea a sucit simplu gîtul nepoatei ei — o copilă de cinci ani — pentru a o moșteni.

La sosirea mea sînt întîmpinată cu urale și cu Marseillaise!

În momentul cînd mi-am pus piciorul să urc scara care duce la scenă, sînt oprită de un tînăr prizonier, care îndreaptă spre mine un aparat de fotografiat. Omul acesta trebue să aibe dela 25 pînă la 28 ani. E de o frumusețe rară.

— Ce a făcut acesta? întrebați interesată de esteticul acestui prizonier.

— E un condamnat la moarte, mi-se răs-

*) Un epizod din viața artistei Sarah Bernhart, povestit de celebra tragediană în revista franceză „Femina“.

Organismul societății noastre.

(R. B.) Pentru a pătrunde în organismul societății, nu ai nevoie de razele Röntgen. Baccili societății omenesci sînt vizibili; nu trebuie să dispui de microscop. Infectarea în societate e mare și se face cu mult mai ușor decît la singuratici. Efectul infectării societății omenesci e de durată mai lungă decît la indivizi. Opera distrugătoare e aceeași. Ca la orice morb, și aici se înțelege, că mai curînd cade jertfă acela care are înclinare spre o anumită boală. Exemplu: porți în tine baccili minciunii. E natural că orunde vei ajunge, îi împrăști. Și cum o parte mare a societății are înclinare spre acest morb, mai curînd ori mai tîrziu, în lipsa unui medic energic, vei infecta o societate întregă. E deci în interesul obștesc, că îndatăce se ivește în societate un purtător al baccilului minciunei, toți din acel cerc, unde acesta se simte, să se ostăniască într'acolo că încă dela început să-l nimiciască, pentru că mai tîrziu nu vei putea nimici o societate întregă. În acest caz, dacă medicul se ivește la vreme, el face un bine nespun cercului în care se învîrte; un bine care nu se poate plăti cu parale. El va avea mare răsplată morală că a mîntuit de rău o societate. Dacă în cercul unei societăți, nu s'ar afla omul cu voința de fer și cu cutezanța leului, atunci fieștecare să se truduască a-și apăra singur pelea.

Alt caz. În societatea omenescă sînt oameni neasociabili. Aceștia, orcum s'ar face treburile, nu sînt împăcați; nu le convine nimic. Pe aceștia îmi place să-i numesc purtători ai baccilului „burghie”. Aceștia sînt periculoși dincaleafară. Nizuința celor sănătoși și neinfecțuți încă, ar trebui să fie dacă nu-i pot stîrpi, se caute a-i izola. Pasiunea lor e, dupăcum se știe, se întorcă totul pe dos; se încurce ițele lumii. Unde-i fericire, să picure sămînța nefericirii; unde-i voe bună, să facă întristare etc...

Să ne ferim de acest morb, lăși în cercuri largi.

Tot în acest loc voi să amintesc și pe acele persoane grațioase, cari au deosebita plăcere de a-și bate joc de toată lumea. E

un morb și acesta. Și pedesupra mai e și lipicios. Nici n'ai crede, — dar așa este.

Am văzut un om nou ajuns într'uu mediu care suferia de boala aceasta. A rezistat la început, dar la urmă s'a făcut lafel. Și nu-i mirare. Nici nu observi cum anumiți baccili se furișează, se strecoară în organism și atunci involuntar faci ceia ce te mină a face...

Sînt societăți, unde nu mai poți ajuta. Sau numai cu mari jertfe. Sînt earăși altele neinfecțate unde, ar fi păcat să privești indiferent la purtătorii diferitelor baccili. Dacă nu se pot sugruma, izola în tot cazul se pot infectatori societății E doar știut că la început chiar și morburile cele mai grele și primejdioase se pot lecu. Indată însă ce prind rădăcini în corpul individului, tot așa și în societate, nu te scăpi odată cu capul de ele.

De sine se înțelege că dacă vei căuta să faci pe medicul, vei câștiga contrari. Se vor folosi de orice mijloace ca să te facă imposibil în activitatea ta...

Aici mă opresc.

Ne place să ne mîndrim că am ajuns culmi, la cari străbuni priviau cu groază. Așa-i! Am făcut progrese enorme în toată privința. Nici vorbă.

Dar gîndidu-vă unde am fi ajuns și unde am ajunge, dacă organismul societății ar fi sănătos...

Cîte lucruri bune mor înainte de a se naște, fiind în anumite lucruri organismul bolnav...

Deocamdată zic numai atita: „toată buba-și are leacul”. Numai căutat trebuie...

IGIENĂ.

Să nu mîncăm prea repede.

Chiar laptele, cînd îl bem trebuie să-l soarbem încetul-cu-încetul. Dacă n'am mestecat hrana în gură, dacă n'am mărunțit-o cum se cade, hrana aceasta nu va putea să fie bine mistuită de stomac. Oamenii cărora le-a căzut maselele, sînt foarte des bolnavi de stomac. Din ce pricină? Toamă din acea că ei, neavînd masele, și înghițind mîncările nemestecate, acestea nu se pot mistui bine în stomac și în mațe și strigîndu-se strică și organele mistuirii.

foarte emoționată cînd contele de Kersaut ia plîngînd în brațe fetița lui bolnavă.

Lacrimi groase curgeau pe fața ei neagră. Am întrebat ce a făcut femeia aceasta. Era condamnată pe viață fiindcă și-a omorît soțul, băiatul, cele două fetițe mici și pe doica lor. Se pare că le-a omorît cu o sălbătieie fără păreche. Dar în America femeile nu sînt condamnate la moarte. Ceia ce îmi pare mai logic decît în Franța: de-oarece dacă nu li-se recunosc aceleași drepturi, nici aceleași responsabilități, nu li-se pot aplica nici aceleași pedepse. După reprezentație, mi-s'a citit un discurs în englezește și franțuzește, de un prizonier ras decurînd, cu ghețe lustruite și cu batistă mică de mătăasă mauve în buzunarul hainelor de prizonier.

Discursul era mișcător și bine făcut.

Autorul discursului acestuia era de Ruef, prizonier în San-Quentin, pentru că a furat statului cinci milioane dolari, adică douăzeci și cinci milioane franci. Domnul Ruef mi-se pare că și-a isprăvit timpni, sau va fi încurînd grațiat. I-se prepară la San-Francisco un banchet colosal, la care va lua parte toate celebritățile orașului. Și se speră că va lua din nou asupra lui afacerile statului, cari, cu tot furtul lui, n'au fost niciodată atît de înfloritoare ca sub administrația lui. Fiind băiatul meu, Maurice Bernhardt, unul din autori piesei ce jucasem, era în discursul d-nului Ruef următorul pasaj:

— „Băiatul d-voastră este fala d-voastră, Doamnă: Și noi am fost fala mamelor noastre...”
Și cei douămii de prizonieri aplaudară.

Unde-i puterea nutritoare.

Să facem puțină socoteală. Să socotim ca unitate de putere nutritoare 1 gram de întăreală. Atunci 1 gram de grasime face 3 unități, ear 1 gram de albumină 2 unități, 1 gram de albumină 2 unități, 1 gram de pine are 964 unități, ear o litră de bere bavareză 744 unități. În ban: pinea de 1 coroană conține 4820 unități, ear berea de 1 coroană abia 248 unități. O deosebire de 4572 unități în favorul pinei. Prinurmă, numele de pine fluidă, dat berei, e o vorbă de reclamă a fabricelor de bere. O litră de lapte conține 327 unități, ear o litră de vin roșu numai 215 unități. Laptele de 1 coroană conține 1635, ear vinul de același preț numai 133 unități, prinurmă valoarea nutritoare a vinului e o poveste. Dacă așa stăm cu vinul și cu berea, face am mai pomeni vinarsul, care este numai venin? Urmează de aici, că toți bănișori dați pe beuturi alcoolice nu sînt numai banii aruncați în vînt, ci prin ei ne câștigăm pagube trupești, și morale, apoi dureri mult simțite.

ECONOMIE.

Să facem arături de toamnă.

O mare greșală fac cei mai mulți din oamenii noștri dela sate că nu fac arături de toamnă! Dece nu fac? Pentru că mulți cred, că arătura de toamnă nu e delipsă. Foarte greșit! De nu ar fi delipsă și de mare folos, oare ar ara Sași de pe Țara-Birsei pămînturile lor de toamnă? Credeți că ei nu au altceva de lucru toamna? Ei atîta au de lucru toamna, de nu știu unde le stă capul! Au de scos sfecele (napi) de zahăr, să-i curețe de foi, să-i ducă la fabrică de zahăr, să adune foile și coceni dela sfecele grămadă, să le așeze pe earnă, să scoată sfecele de nutreț, picioicile, să culeagă cucuruzul, să samene bucate de toamnă; să-și aducă dela fabrica de zahăr rămășițele dela sfecele! Unde mai pu, că decuvreme pun vite pe îngrășat, dîndu-le o grămadă de lucru! Și cutoateacestea, ei, intrucît se poate, își ară toamna toate locurile nesămănate! Cine nu crede, să pof-tiască prin Noembre să facă o plimbare prin țara Birsei, va vedea numai locuri arate sau deja sămănate cu grîu sau cele de trifoi din anul trecut! Rar vei vedea miriște sau coceniște de cucuruz sau alt loc gol nearat! Sasul dă bucuros la muncitor cîtte 60 cor. ba cîteodată și 80—100 cor. pentru un jugăr de sfecele de zahăr, ca să le curețe, numai să nu fie împedecat în lucrările sale de toamnă, dintre cari cel mai însemnat e — să facă arături de toamnă!

Plugari bunii zic: „arătura de toamnă, e ca o jumătate de gunoie!”

Eată dece: Ca să iese pita bună, așa că nu-i

Am tremurat din tot corpul, gîndind că oare nu visez...

Dup'aceia am vizitat închisoarea.

E un palat. O sufragerie pompoasă, celule mici delicioase, sale de bae, baze de inotat, dușuri calde și reci, apă dulce, apă de mare, tennis, base-ball bibliotecă.

Vă asigur că nu exagerez nimic.

În minunata bucătărie am observat un bucătăr care se chinuia să scoată vinele din mai multe beefsteakuri.

— Asta e dejunul condamnaților la moarte, îmi spune unul din bucătari.

Prizonierul care-mi arăta toate acestea și s'ervia de cicerone era un polonez, colos un blond cu fața juvenilă. Ajunși în sala de execuție, ne spune într'o franțuzească bună:

— Eată, vedeți frînghia? Nodul acela e îndărăt. Și cînd pică lațul acesta, zdrobește coloana vertebrală și gîtul se face mic, ca și cum e mina d-voastră la încheietură. Eu am fost condamnat la moarte, și grațiat; astfel ași fi pus și eu gluga asta neagră pe față și picioarele pe trapă, și așa... fi dispărut.

El își puse întradevăr funia la gît, gluga, și se apropie de trapă, dar fără a se așeza pe ea. A vrut să pună și trapa în mișcare, dar eu aveam chiar destul. Atunci aruncă vesel gluga într'un coș.

— Astea vin de fiecare dată arse, îmi spuse el. Și cît mă miram... „Da, glughele nu servesc decît o singură dată. Doamne, condamnatul ar putea avea o boală epidemică, pe care ar putea-o căpăta și celalalt condamnat, punînd gluga. Și asta n'ar fi de ris.”

punde. Dar eată cinci luni decînd e condamnat. Familia lui e foarte bogată. El va merge din nou la judecată. Astfel mai poate câștiga vr'o doi-trei ani.

— Și-a omorît prietenul intim, pentru a-i lua îndărăt cei douăzeci și cinci franci, ce îi câștigase acela dela el, la poker.

— Priviți, — mi-se spune, arătîndu-mi-se un tînr elegant, care trecea pelîngă noi, — tînrul acesta e condamnat la moarte de șapte ani și grație măsurilor complicate ale legii, va mai câștiga cîțiva ani, dar totuși vor sfîrși prin a fi spînzurați...

— Eu nu voi fi spînzurat, zice tînrul apropiindu-se de noi, mă voi scăpa sau mă voi omori!

Guvernatorul ridică din umeri fără a răspunde.

— Ce a făcut? întreba eu.

— Oh! e unul din cei mai răi bandiți. În Klondyke a sugrumat într'un mod perfid pe cei doi asociați ai lui, pentru a ține aurul găsit de ei. E putred de bogat, dar nu va scăpa de pedeapsă.

Piesa se începuse. Dar — să mă ierte autori — eram rău impresionată de publicul meu compus din douămii hoși, asasinii, falsificatori...

În rîndul prim din față, după orchestră se-deau femeile. Frumoasa blondă avea lîngă ea o brunetă cu capul învelit în dantelă. Aceasta și-a tăiat bărbatul tot bucățele și l-a expediat în pachete mici cu American-Express-ul.

Separată de femeile albe — cari nu permit nici chiar în închisoare femeilor negre să s'așeze lîngă ele — o negroaică ridea tare de glumele ergentului La Balaire, comicul piesei. Dar o văzui

Loc deschis.*)

(Nevoiți de a îngădui să se tipărească în coloanele suplimentului de față și acest Răspuns-apărare, observăm că nu ne putem identifica cu forma și cuprinsul nici al acestor replici, de cari deasemenea nu ne-am atins spre a le face corectura obicinuită).

Răspuns.

Onorată redacțiune!

În suplimentul ziarului Dv. „Progresul“ Nr. 44/1913 au apărut reflexiile (orî mai corect zis încriminările) Domnului coleg Ioan Bogdan, învățător gr. cat. în loc, referitoare la articolul meu din „Revista Preoților“ Nr. 38/1913 intitulat: „Cînd oamenii n'au ce lucra — fac proselitism“.

Am știut prea bine înainte ce mă așteaptă, cînd m'am decis la edarea constatărilor mele din acel raport. Privesc și acum la viitorul apropiat al unor stări crîncene pentru mine; presimțesc deja asaltul, ce se va înjgheba împotriva mea, dar bazat pe purul adevăr și pe o convingere întemeiată, stăpînit de o dragoste și alipire nefățărîtă cîtră biserica mea strebună, Ți-o declar D-le coleg Bogdan, că atotputernicia D-Tale, nu mă va preface într'un individ, capabil de retractări. Timpul, relativ scurt, în care am pus la o parte divergențele dintre noi, în care am ignorat veleitățile confesionale și ne-am îmbrăcat în haina frățietății și a păcii reciproce, zic, că acest interval a fost pentru mine un bun prilej, de a Te cunoaște. Ți-o mărturisesc deci sincer, că sunt în clar cu năravul și cunosc îndeajuns tendințele D-Tale. N'aș fi surprins, dacă s'ar adauge iarăș o zală, lanțului de suferințe din trecut! „Putere am să te restignesc, orî să te slobozesc!“ (vorba lui Pilat), — bazat pe aceasta, iubite Domnule coleg, iată timpul șosif, de a-Te validă în acest chip! Plec deci capul meu, dă-l jertfă năravurilor!! Fă-Te, nu „groaznic“ în asemănarea mea, ci năpraznic: vrednic de puterea, ce, poate fi, că Ți-o închipuești!? Vezi, cită recunoștință îți dau?! Sunt gata a îndura orice atac, îndreptat împotriva mea, căci dela apărarea bisericii mele strebune nu pot absta, odată cu capul! Incepe deci „Vallás-háboru-l“, cu care ne-ai amenințat în fața duor persoane, dacă într'adevăr Te susțini de un „Kis Isten“ al aretului nostru!?

Înainte de a mă pronunța amănunțit asupra încriminărilor D-Tale, cer să mă scuзі D-le profesor de limba și literatura română, dacă modul de concepere și stilul meu greoi și probabil defectuos va avea cumva vr'o înfrîurîntă păgubitoare asupra modului perfect al DTale de plasare și gîndire!! Sunt un biet dascăl românesc, abea eșit din spuza neștinții, ergo: nu mă pot compara cu un desăvîrșit om ca D-Ta. Să revin deci. Nu mă simțesc în fericita D-Tale poziție, de a dubita asupra posibilității, de a-Ți răspunde. Eu susțin dimpotrivă, că „reflexiile“ D-Tale, palavrate cum sunt, merită totuș atenție și reclamă un răspuns. Ian ghici de ce?!

Să știi, că e interesantă aserțiunea D-Tale cu acel „homo novus“ al Dvoastre, întrucît persoana, în stadiul ei social de acum, e într'adevăr nouă, — faptele-i însă, mi se par cu mult mai prispitoare! Un participant oarecare, dela praznicul credincioșului Dv.:

* Pentru cele cuprinse în coloanele acestui supliment Redacția nu ia răspunderea.

Ion Gherga (serbat la sf. Mărie) e posibil, că ar putea întări probabilitatea aceasta. Nu Te preface, că nu înțelegi ce însemnează cultivarea și nutrirea în mod iezuitic a proselitismului! Degeaba inziști să Ți-o spun, căci, crede-mă, „nu prea miroasă slămina bine“! Mă pricepi DTa?

Cetind mai la vale în „reflexiile“ D-Tale, mă cuprinse mirarea. Mă mir și pomir într'adevăr de dosarul capacității D-Tale și-Ți gratulez, că Te-ai avîntat și la pertractări de chestii dogmatice-teologice, orî mai corect numite: de istorie bisericească, pe cari, m'aș prinde, că nu le pricepi mult mai bine, — iar eu sârmanul recunosc, că-s „boată“ în d'al de ăstea!

Ca mirean, care nici nu mă țin competent a discuta chestii de acest ordin, dar nici că îndrăznesc, neavînd pregătirile necesari, mă cuprinde mirarea, că dai anză la discuții, pentru noi nepotrivite! Nu știu ce să constat din împrejurarea aceasta!? Să fii oare atît de versat în direcția aceasta, — nu-mi vine a crede, — iar presupunerea conlucrării a unei „mână de ajutor“ la partea istorică a citatelor D-Tale, e mult mai verosimilă.

Dacă ai început a face puțină istorie, am să Te urmez, căci n'o să mă las mai pe jos de D-Ta! Până a nu începe însă, Te rog ferbinte, ca pe viitor, dacă năravul nostru de acum ne va rămîne statornic și vom mai conveni pe calea aceasta, să faci bine, să nu Te mai avînți așa repede peste Carpați, ca nu cumva să Te ajungă vr'o pacoste pe acolo!

Să ne mulțumim cu o istorie mai restrînsă, mai localnică, căci îți mărturisesc, că eu n'am studiat încă păreriile savanților: Iorga, Xenopol, Maiorescu etc. referitoare la unire și neunire, deci, înzădar ași apela la dînșii. Să facem pe viitor o istorie localnică, așa, cum am susceput-o și înțeles-o eu! — Dacă totuș mă slobozesc acum în chestie de istorie bisericească-universală, o fac aceasta la îndemnul D-Tale, dar făr' ca să discut cum s'a făcut „Unirea cu Mama Roma“, căci susceptibilitățile existînde și astăzi, nu permit, din interes general, darea acestei „Metamorfoze“ în vileag. Un singur punct de vedere mă conduce și numai din acest punct de vedere orcare om cu minte sănătoasă, trebuie să protesteze contra abuzului, ce-l faceți, într'un senz oarecarele, cu metonimia „Mama Roma“ catolică. Dacă ziceai numai aceia, că, ceice nu sunt în unire cu biserica Romei, perivor în valurile rătăcirii, ca ceice nu au fost în corabia lui Noe pe vremea potopului, ar fi fost numai o afirmare făr' temei și mă împăcam cu debilitatea aceasta, dar, să faci aluzii de obirsie bisericească cîtră Roma, să evaluezi în senzul etnic premărirea bisericeii gr. catolice, este o presupunere suchiată! Noi Români, cari constituim naționalicește un corp unitar și nedespărțit, suntem — durere — despărții confesionalicește în două biserici. Faptul acesta atît din punct de vedere istoric, cît și al stării actuale, își are logica sa. Ca Români conștienți, trebuie să ne dăm seamă de toate împrejurările obveniende și trebuie să considerăm faptele așa cum sunt.

Suntem etnicește fiii Romei și în acest senz avem cu toții dreptul a uza de metonimia „Mama Roma“, căci niciun Român nu va nega, că e fiul Romei, înțelegînd sub Roma

națiunea clasică a anticității, din care ne-am diferențiat noi, alătura cu celelalte popoare romanice. Această „Romă“, D-le coleg, nu are nimic de a face cu întimplarea, că de veacuri e sediul Papei orașul Roma. Catolicii neași sunt îndreptățiți a folosi în loc de „biserica romano-catolică“ metonimia „Roma“, fiindcă capul bisericeii romano-catolice domiciliază în Roma. Această metonimie confesională însă, nu are nimic de a face cu cea etnică. Afirm deci, că e absurd a confunda două noțiuni cu desăvîrșire disparate și e criminal a evalua, în senzul practizat de Dv., această confundare. Deci, iubite D-le coleg, ascultă-mă cel puțin D-Ta, dacă alții nu o fac, — și numele Romei nu-l mai lua îndeșert! — Ca să mai pot admira modul dibaci al D-Tale, de a combate religia noastră și ca să fii deplin convins despre baza solidă a religiei D-Tale, îmi iau voe, a Te ruga, să mă lămurești asupra protestului papei Leon III. (795—816) contra primirii adausului „Filioque“ la simbolul credinții! Ca un adevărat apostol, al „Mamei Rome“ catolice, ce ai zice, dacă călătorind la Roma, la Vaticanul de acolo, ai da cu ochii de simbolul săpat pe două table de argint în grecește și latinește, așa cum fusese stabilit în Constantinopol și așezate în catedrala Romei cu inscripția Papei Leo III: „Haec Leo posui amore et cautela orthodoxae religionis“?? Așa-i, că Ți-ar trece cu desăvîrșire pofta, de a măi suleva chestii de ordin istoric-bisericesc, pentru noi nepotrivite?!

Aș mai avea multe de zis, dar să nu lungim vorba. Ca de încheiere, în direcția aceasta, dacă nu m'a-Ți considera ca un nemodest, a-și striga înc'odată acelora, cari fac capital din „Mama Roma“ confesională: Să nu luați numele Romei îndeșert!!!

Iar de necultura noastră, ca ortodoxi, n'aveți teamă, că nu ne vom adăpa nicicînd din cultura Dv. gr. catolică „titanică“, vom rămîne și mai departe „mazili“ în cultura noastră, de aceia putem fi în rînd cu Dvoastre: Români cinstiți, fii supuși ai patriei noastre și creștini adevărați!

După abaterea aceasta trec iarăș la obiect.

Lumina, la care tind eu, li este cunoscută semenilor mei și celor din preajma mea, zadarnic Te opintești a-i da un colorit de „ferbli“ și „ramșli“, căci eu am mîngăerea, că nu mi-am necinstit așezămintele culturale cu alte fapte mai profane, bunăoară ca alții!! Cu opreliștea școlarilor mei de a nu vorbi, a nu se împrieteni cu ai D-Tale, stăm foarte bine, ei, dar vezi, eu nu știu cum stăm cu cuțitul (orî briceaga) unui elev din școala D-Tale, împlîntat în brațul unui elev din școala mea?? Să poate, că acest fapt este efluxul opreliștei mele de atunci?! N'ai putea cumva să lămurești pe cetitorii „Progresului“ asupra revocării licenții, deja exoperată, a concertului nostru dela Crăciun a. 1906? Sau poate vei putea enara efluxul adevărat al trecerii la gr. catolicism a unora din credincioșii nostri, cînd cu înjghebarea fundațiunii noastre culturale-bisericești, în anul 1899—1900., pecînd eu nu dăscăleam aici???

Ai tot dreptul cînd zici, că orice acțiune produce și reacțiune! Subscriu cu amîndouă minile adevărul acesta și m'aș prinde, că și antecesorul meu totașa susține, căci și pe Dsa îl ve-Ți fi pus de multeori pe gînduri.

Da, acțiunea Dvoastre cu trecerea alor 15 familii la unire produce acum reacțiune! Ce zici?

Nu ne-ai putea lămuri asupra rostului afirmării DTale, lamentată în plenulul ședinții Reprezentanței comunale din 1 Noembrie a. c. despre datoria în bani a bisericii noastre, ori eventual ne-ai putea aminti despre scopul ponegririi merituosului fost prezident al comitetului nostru parohial: Dl. Carol Pavlovici, când a-î accentuat cu o emfază că Dsa a împovărat biserica noastră cu datorii???

N'ai putea cumva să ne lămurești și asupra încercării de a trage la catolicism pe studentul Dimitrie Cărăbaș, în schimbul unui stipendiu din fundațiunile Dvoastre? — Ori poate ne vei putea spune despre puțința și motivul transformării preotului, despre care zici, „că-mi stă la spate,“ din simpatie ce-Ți era, — în antipatic????

Te rog să te declarî, dacă e adevărat, că de citeori ai fost la casa parohianului Dimtrie Duma a lui Pepi, pân' l-ai putut îndupleca de a trece la unire și pe ce adevăr Te-ai bazat când ai afirmat cătră dînsul, că preoții, respective biserica noastră, la moartea sa, nu-l va îngropa pân' nu va solvi tacsă de îngropăciune — și așa va putea rămîne mai mult timp neîngropat?? Mă mir de D-Ta, Domnule coleg și vizitator de morți, că ai putut afirma aceasta!!

Ce privește fasiunea celor doi oameni („ai mei“), cari au furat și necinstit biserica Dvoastre, Te rog să Te declari dacă, bazat pe vr'un argument deplin, susțini, că eu aș fi fost instructorul acelora la săvîrșirea acelei fapte murdare, ori cel puțin să-mi răspunzi, că ști, ori nu ști, despre înaintepregătirea și instruirea acelor indivizi, cu tendința eliberării lor și a inculparii mele??? Referitor la aserțiunea DTale, că tot acele mărturii Ți-au făcut declarație, enunțînd („în scris“) de mincinoase toate cele susținute de mine în „Revista Preoților“, Ți-o declar solemn și fără de șială, că acele adevăruri expuse, cu intimidări și cu aluziuni malițioase nu se pot resfrînge, cită vreme martorii mei, vor susține și mai departe cele comunicate mie, iar DTa, dragă Dle coleg, — cred, că vei recunoaște vorbele DTale: »că am să vă înjumătățesc«!

Nu trag la îndoială inocența DTale și-Ți cred, că pozezi declarații dela aceia, despre cari faci pomenire, ei dar, vezi, eu m'am adiestat în alt mod: am acvirat cele trebuincioase pentru eventualitate, dela aceia, în fața cărora acei indivizi, azi credincioșii Dv., au mărturisit toate „palavrele“ din raportul meu.

Ca să Te lămuresc asupra „incriminărilor“ mele, imi iau voe a da mai la vale sorgintea acestora. În fața preoților nostri au mărturisit, cele comunicate de mine în „R. P.“ următorii: Petru Duma, Gheorghe Țorțolea iunior și Ilie Bălin-Cițu, fără ca să se fie înzistat la aceasta. Ion, fiul lui Gheorghe Cărăbaș-Jima (decî nu tatăl, ci fiul său), în fața mai multora a mărturisit cele raportate de mine. În aceste 4 cazuri, eu n'am pronunțat „opera“ DTale, mă mir decî, de ce Te simți atins????

Sunt doar alți, prin cari s'au îndeplinit acestea, asupra cărora, în caz delipsă, promit a mai reveni. M'as bucura din inimă, dacă cel puțin în aceste cazuri n'aș putea descoperi amestecul D-Tale, ca astfel în revenirea mea să nu fiu constrîns, pe baza dovezilor, a

arunca păcatul direct numai asupra DTale, ce nu Ți-ar sta bine!

Vezi, eu n'am cerșit declarație dela pantofarul Ion Neda, dar presupun, că acest individ poșede mai mult caracter, decît crezi Dta și nu-mi vine a crede, că ar putea retracta cele spuse, din voe liberă, în fața mai multora.

Te mirî DTa de găzduirea „absurdităților“ mele în o revistă a preoților, eu însă, vezi, mai obicinuit poate cu chestii de interes, nici că mă pomir de distincția dată „chiti-bușurilor“, DTale într'un număr suplimentar al „Progresului“ nostru.

Ca de încheiere finală, Te mai rog odată. Dle coleg, că dacă Te vei decide a reveni din nou în publicitate, să abstaî de a mai suleva chestii de istorie bisericească-universală, incompatibile pentru noi. Să ne mulțumim numai cu scărmanarea istoriei localnice: a moși-strămoșilor nostri.

Mulțumindu-vă Onorată Redacțiune pentru ospitalitate, semnez.

Oravița. la 3 Noembrie 1013.

Cu stimă:

Carol Lazăr
învățător.

Onorată Redacțiune!

În suplimentul ziarului Dv. „Progresul“ Nr. 44/1913 au apărut „reflexiile“ domnului învățător gr. cat. din loc Ion Bogdan referitoare la articolul publicat în „Revista Preoților“ Nr. 38/1913 de d-l Carol Lazar, învățător gr. or. din loc.

În acele „reflexii“ am văzut pingărit și numele meu, decî mă văd necesitat, ca pe această cale să rog pe D-l învățător Ion Bogdan, ca pe viitor să mă lase în pace, căci doar eu îl cunosc demult. Nu-s nici preot, nici dascăl, — sînt un măestru de sine stătător, — scurt zis, vorbele și lămențările Domniei sale înaintea mea nu numără.

Cu stimă

Gheorghe Pipelca
cojocar, epitrop.

Nrii 1402 și 1643—1913.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru următoarele burse pe anul școlar 1913/14:

1. Din „Fundațiunea Teodor Sandul“ o bursă anuală de K 400.— pentru școlile speciale de industrie, cum sînt: școlile de lemnărie și metalurgie din Aiud, Cluj, Marăș-Oroșhei și Timișoara, școala pentru industria lemnului din Brașov sau școala de ceramică din Zlatna sau școlile de țesătorie din Késmárk și Cisnădie lângă Sibii.

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează la asemenea școli, bursa se va da tinerilor cari urmează la vre-o școală inferioară de agricultură sau ramurile ei, cum sînt: școlile din Lugoj, Sîmniclăușul-mare, Șimleu și Mediaș, sau școala de grădinărit din Budapesta sau școala vințelerei din Aiud.

Bursieri din această fundațiune au să se oblige în scris, că după terminarea studiilor se vor stabili în Ungaria pe teritoriul locuit de Români, ear în caz contrar că, în curs de 15 ani după terminarea studiilor, vor înapoia „Asociațiunii“ suma ce au primit-o ca bursă din Fundațiunea Teodor Sandul. Această obligațiune va fi semnată și de părinți sau tutori bursierului.

2. Din „Fundațiunea Gheorghe Boeriu din Vad“, o bursă de K. 200.— pentru elevi de naționalitate română, înrudiți cu fundatorul, cari urmează la vreuna din școlile secundare din patrie; ear încît nu s'ar găsi astfel de petenți, se vor da 2 ajutoare de cite K. 100.—, la 2 tineri, cari învață vre-o meserie și sînt înrudiți cu fundatorul.

Cererile pentru obținerea acestor burse se va înainta Comitetului central al „Asociațiunii“ în Sibii—Nagyszeben, str. Șaguna Nr. 6, pînă la 25 Noembrie n. a. c. însoțite de următoarele acte: a) certificat de botez; b) certificat de studiu în original sau copie legalizată; c) certificat despre starea materială a lor și a părinților; d) act prin care să se dovedească, eventual, că sînt înrudiți cu fundatorul; e) la bursa de sub 1. se cer dela concurenți și certificate de moralitate, de sănătate, despre praxa făcută, cum și că sînt primiți la vre-o școală de industrie sau agricultură.

Cererile întrate după termenul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibii, în 5 Noembrie 1913.

Andrieu Bîrsanu
prezident.

Romul Simu
p. secretar.

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări în contra focului și în contra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valorii asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 71/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în Sibii, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

destul să fie făina bună? Poți pune făină de cea mai albă și bună, dacă nu pui numai atâta apă și sare câtă trebuie, dacă nu frămînți aluatul cum trebuie, dacă nu arzi cuptorul la vreme și așa cum trebuie... pita nu iese bună! Nu mincați de multeori pita albă și rea? Și pita neagră poate fi bună dacă e făcută cum trebuie!

Așa e și cu pămîntul! Poate fi el pămîntul cel mai bun și mai gras, poți să-l gunoiești cît vei vrea, că dacă nu-l frămînți (ca și pita) cum trebuie și atunci cînd trebuie, tot nu prășești pe el bucate bune și frumoase! Nu e destul să fie pămîntul gras și bine gunoit! Să nu stea gunoiul în pămînt ca într'un magazin închis, ci așa, ca bucatele sămănate să-l poată folosi, ca să se întărească și să aducă roadă! Mai bine pot folosi bucatelor grăsimia din pămînt, dacă pămîntul acela e bine mărunțit și ravăn, dacă îl poate străbate ușor căldura, gerul și apa! Acestea chiar de atîta folos sint ca și gunoiul, ba încă și mai mult! Căldura nu poate străbate în pămînt și nici gerul de earna, ca să mărunțiască pămîntul, dacă e pămîntul îndesat!

Deacea trebuie arat pămîntul toamna! Atunci el peste eamnă ia apă destulă din zăpadă, degeră și prin aceasta se mărunțește, cu un cuvînt, se dospește ca și aluatul de pită!

Pămîntul nearat de toamna, se indeasă și mai tare peste eamnă, apa străbate greu în el și cîtă străbate îl ține ca clisa, așa că primavara trebuie să aștepti pămîntul să se arde, ca să samente în el! Și și cînd îl arzi, nu se mărunțește destul, pelingă că poți sămăna mult mai tîrziu, decît dacă l-ai fi arat de cu toamnă!

Dar cum e cel arat de cu toamnă? Brusc se umplu cu apa din zăpadă, gerul îi creapă în mîi de bucățele, de se fac ca cenușa! Primăvara fiind pămîntul mărunțit, se uscă deasupra iute, de soare și de vînt, așa că n-ai decît să-l grapi, fără să-l măi arzi, și poți sămăna orz, ori ovăși! Pe cînd vecinul tău, care n'a arat de cu toamnă, va merge să-și samene ovășul, pe atunci al tău e răsărit frumos! Seceta, care de obicei e prin Mai, găsește ovășul tău întărit, de n'are habar, ear pe al lui îl nimicește!

FELURIMI.

Bărbați căsătoriți trăesc mai mult. Din cea mai nouă statistică a oficiului sanitar din New-York rezultă că bărbați căsătoriți trăesc mai mult ca burlaci. Conform datelor statistice amintite, procentul bărbaților însurați, morți la etatea de 30-39 ani e de 5.9, pe cînd al celor neînsurați ajunge la 12.9%. Dela 40-49 ani dintre cei însurați mor 9.5%, ear dintre neînsurați 19.5%; delat 50-59 ani căsătoriți 17%, necăsătoriți 28.7%, ear delat 60-69 procentul morților căsătoriți e

Dupăce mă salută, se îndepărtă fluierînd.
Am părăsit închisoarea în mijlocul uralelor.
Eram într'o stare mentală imposibil de descris. M'am reîntors deadreptul în teatru la San-Francisco, unde trebuia să joc cu un ceas mai tîrziu aceeași bucată.
In decursul drumului vedeam înaintea mea dansînd spînzurați la capătul unei funii, căzînd în trapă: negroaice, fotografi, și chiar fetițe mici... un cap blond învelit într'o haină cu vergi negre...

Infine mă trezîi brusc și dădui un țipet, fiindcă o mîna invizibilă mă forța să rămîn în dușul prizonierilor.

Ploua aspru detot.

Tovarăși mei au respectat oboseala mea și-și dedeau silința să închidă coșul automobilului.

Ileana.

M'am pus pră apă...

Făloșiiile, măi frace,
M'or făcut dă mis sărac;
Dar io port vina la toace,
Prăntucă lîe fac pră plac...

Cice mogii o aflat,
Toace, toace i-or plăcut —
Mînedzi le-o cumpărat
Dă pră rana ci-o vindut.

Primăvara dă cie-am dat:
Bucacelie s'or sfișit
Și io tot pră așceptat —
Am plăcut tot îndoit.

de 31.9 și al celor necăsătoriți de 51. Raportul mortalității la femeii este tocmai invers — excepție: etatea dela 20-30 ani, în care timp numărul deceselor femeilor necăsătorite întrece pe al celor măritate.

O lună în canal. S'a întimplat și asta. Lîngă Martesana, la Milan, un tînar de 18 ani Francesco Isella a fost scos din canal după ce stătuse o lună hrînindu-se cu ce aducea apa și luptîndu-se cu șoareci cari l'au mușcat teribil. El povestește că adormise pe treptele catedralei în noaptea de 6 Septembrie. In somn a fost legat de trei indivizi, luat pe sus și aruncat pe gura unui canal, de unde n'a mai putut ieși. Canalurile din Milan formează o rețea de mai bine de 1500 kilometri. Umblind de colo până colo, desperat a ajuns sleit de forțe la Martesana, unde a dat de lumină.

Nr. 26/1913.

Convocare.

In întelesul §§-lor 41 și 42 din statute membri despărțămîntului Verșet al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă la

adunarea cercuală

ce se va ține în Verșet, Joi în 14/27 Noembrie 1913, la orele 10 a. m. în sala cea mare dela institutul de credit „Luceafărul“ pelîngă următorul

PROGRAM:

1. La orele 9 1/2 serviciul divin în biserica română.
2. După serviciul divin deschiderea adunării cercuale.
3. Raportul comitetului cercual.
4. Raportul casierului.
5. Exmiterea comisiunelor pentru cenzurarea rapoartelor de subt pct 2 și 3 și pentru înscrierea membrilor noui și încasarea taxelor.
6. Disertație d-lui Dr. L. Méheș.
7. Disertația d-lui conferențiar agronomic Coșciuc.
8. Referada comisiunilor.
9. Alegerea directorului desp. și a comitetului cercual.
10. Fixarea locului pentru adunarea cercuală viitoare.
11. Propunerii și interpelări.
12. Designarea verificătorilor procesului verbal și închiderea adunării.

Facem apel la toți intelectuali și la întreg poporul nostru din aceste părți și îi rugăm, ca să îmbrățișeze cu căldură „Asociațiunea“ și să ia parte în număr cît se poate de însemnat la această adunare.

Verșet, 1 Noembrie n. 1913.

Trăian Oprea m. p. Dr. Iustin Cl. Iuga m. p.
protopresbiter, dir. desp. avocat, secretarul desp.

Ș'apoi praznicie, pomenie,
Plin dă dzilite am ținut.
Și cu d'alea, audz nîenfe,
Mulce vecslie am făcut.

Bată-i pr'ai dela șporcasă:
Cier la camătă tot grea;
Acuș m'or scoace din casă,
Cînd să 'mpăc, n'oi măi pucea.

Iar porțînă, tot măi multă,
Una'ntr'una nî-o 'năgesc.
Prântu mult d'ai mari în burtă —
Imi las casa, pustănesc.

L'ani patrudzacișidoi
Dătot o do tăbarit
Nu-i nimic, nici car nici boi,
Tătuluitot o sprînjit.

Barem să îi lasă 'n casă
Pră nîevastă și copii...
Dar dă toacie — acnu să lasă —
Viege că-i făr' căpătii...

Cînd nu măi avu nimica,
Eaca cu cie s'o lăudat:
Cică pleacă 'n America —
Pașaport o căpătat...

Tot năstrecea lui l-o 'mpins.
Rămănu făr' plug și sapă...
Din vapor plîngînd li-o scris
Gloacelor: — „m'am pus pră apă“...

Ilie Crăciunel.

CRONICA.

D-nul Dr. Ion Ghigu din Iam a făcut la Budapesta cenzura de avocat cu distincție. Gratulăm!

Rezultatul statistic al examenelor de avocat, ce s'au ținut în Octombrie 1913, este următorul: S'au admis la examen de avocat 570 de candidați, dintre aceștia au trecut examenul 411, ceilalți parte s'au retras, parte vor repeta examenul.

Holera în comunele din părțile noastre s'a stins cu desăvîrșire.

„Reuniunea femeilor gr. cat. din Ticvaniulmic“ și-a ținut adunarea generală în 3 Noembrie n. crt. subt nou-aleasa prezidență Florica Dr. Roșiu. S'au înscriș de nou 20 membre; cu cele de mai 'nainte laolaltă fac azi 53 membre. Scopul reuniunii e înfrumșetarea bisenei lor și peste tot desvoltarea simțului de curățenie, atît de puțin cultivat în mijlocul poporului nostru. Un exemplu bun, cele multe înainte!

Maiestatea Sa Regele Carol al României a acordat Prea Cuvioșiei Sale părintelui protosincol Ohenadie Bogoievici, dela capela română din Budapesta, „Răspłata Muncii“ clasa I. pentru merite pe teren bisericesc. Sincere felicitări!

Un locotenent turc din Adreanopol se va bate în duel înlocul lui Piere Loti cu locotenentul bulgar Korkov, mandatorul ofițerimeii bulgare.

M. S. Regele Carol a primit în audiență la Castelul Peleş, pe d-l T. Mihali, președintele grupului parlamentar român din Camera ungară și d-na Mihali.

Din Budapesta a plecat francezul Daucourt Duminecă după amiază la ora 1 peste orașul Solnoc ear în Arad a aterizat la 1/2 la 5. Din Arad a plecat Marți dimineața și a sburat peste Lugoj pela orele 10 și 45 minute Ultimile știri primite despre zborul lui Daucourt ne spun, că la ora 2 d. a. a sosit deja la Craiova. Daucourt e primul aviator, care trece în zbor bătrîni Carpați. Pentruca să poată zbura peste Carpați s'a urcat la considerabila înălțime de 2500 m. a sosit deja la București.

Cercul scriitorilor și ziaristilor din Budapesta a ținut o adunare, în care a hotărît, ca guvernul să fie rugat să-și retragă dela ordinea zilei proiectul de lege despre reforma preseii.

Primarul brașovean a convocat o întrunire, unde s'a hotărît ca orașul să facă pași necesari pentru înființarea unui crematoriu în Brașov. Acesta ar fi primul crematoriu în Ungaria.

Doi aviatori germani au plecat din Berlin, pe două aparate „Taube“ pentru a face raidul Berlin-București. Piloți germani vor aterisa pe aerodronul dela Băneasa.

In memoria ziaristului renumit William Stead, apostol al păcii, s'a nenorocit, cum se știe, în catastrofa Titanicului. In memoria ziaristului se va înălța un monument la Londra. Cheltuelile necesare s'au și adunat.

Din New-York se anunță, că orașul Alaska, a fost nimicit de un uragan teribil. 500 de case s'au prăbușit și mîi de oameni au perit. Pagubele trec peste 7 milioane coroane. Mizeria în populațiune ia dimensiile colosale.

Vine știrea din Antwerpen, că vaporul din Congo „Anversville“ a adus acolo 8000 carate de diamant, cari au fost găsite în ținutul Kasai, unde s'au descoperit bogate mine de diamant. In mărime și calitate aseamănă cu diamantele Nemților din Africa-sudică, cari prin această descoperire sint amenințate de-o periculoasă concurență.

In apropierea stațiunei Melun din Franța au fost o mare ciocnire de trenuri în 4 Noembrie n. c., rămănuind 45 pasageri morți, 100 greu răniți și o parte dintre ei nu s'au mai aflat.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

Apoteca la „Sf. Gheorghe”

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Uimitor de ieftin!

710 buc. pentru numai cor. 3-75.

Un orologiu minunat precision „Anker” cu umbletul de 36 ore pre lingă garanță de 3 ani împreună cu lanț frumos, o cravată de mătăsă pentru domni, un ac masiv de cravată, care nu se rupe, 3 bucăți batiste fine, un inel pentru domni cu peatră scumpă imitată, un spiț pentru țigări din spumă de mare imit., o oglindă minunată de buzunar pentru toaletă, un aparat pentru fotografat la moment, un scobitor de dinți fin constător din patru părți, broșă pentru dame „Noutate”, o păreche de bumbi de manchete din aur double „Ideal” cu închizătoare patentată, un album minunat cu chipurile cele mai frumoase ale universului pentru cari fiecare trebuie să aibă interes, un colar minunat pentru dame din mărgele orientale, cari nu se sparg, 20 de obiecte fine pentru corespondență și încă 610 obiecte necesare pentru casă, toate laolaltă împreună cu orologiu, care singur valorează banii aceștia, costă numai cor. 3-75. Trimiterea se face cu rambursă prin Export-Haus „LOUVRE”.

F. Windisch, Krakau Nr. M28
NB. Ce nu convine, se retrimite bani.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mini orceful de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebunțate până acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Casa de vînzare.

Casa timpărlului Bencze, fost mai înainte a negustorului Wolf din Oravița-română e de vînzare din mîna liberă.

A se întrea la proprietarul **Árpád Bencze**, magazin de mobile (Oraviczafalu).

Anunț.

La pepiniera din Rafna a Societății căilor ferate de stat ajung toamna asta de vînzare:

118 oltof: perî de Hardenpont,
72 „ cireși aromatici de Disznód și
133 „ cireși galbini de Dönnisen
35 „ diferiți pruni, însfirșiți
693 „ vișini de Nagykörös

ab stațiunea Jidovin sau Várbocksán, cu 1 coroană prețul unitar de fiecare bucată.

Doritori să se adreseze deadreptul la oficiul nostru silvanal din Várbocksán de unde încă se pot face comanda.

Direcțiunea.

Cea mai bună hîrtie pentru ci-garete Club din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la
IGNAZ FELDMANN
în Oravița

Compagnie Gener. Transatlantique

Linia franceză

Linie directă de vapoare:

Havre—Newyork

și

Kanada

peste Basel (Svițera) și Paris.

Biroul: Budapest, VII., Baross-tér 15
Telefon Iózsef 14—97.

Aviz.

P. T.

Am onoare a Vă face cunoscut, că mi-am deschis

cancelaria advocațională

în Biserica-albă, strada Săscii Nr. 4. lîngă poștă.

Cu distinsă stimă

Dr. Vasile Chioroiu
avocat.

La Tipografia „Progresul” în Oravița

se pot comanda

totfeul de tipărituri bisericești, școlare, advocaționale și comunale precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efeptuesc:

acții, cupoane, losuri pentru loterii etc.

lucrate toate cu gust

— Nădăjduim că toți Români de bine ne vor trece pragul. —